

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietyistä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevista vaatimuksista (COM(2025) 81 final) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 muuttamisesta rajalle perustetun hiilidioksidipäästöjen säätömekanismin yksinkertaistamisen ja vahvistamisen osalta (COM(2025) 87 final)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi direktiivien 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tietyistä yritysten kestävyysraportointia ja huolellisuusvelvoitetta koskevista vaatimuksista (COM(2025) 81 final) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2023/956 muuttamisesta rajalle perustetun hiilidioksidipäästöjen säätömekanismin yksinkertaistamisen ja vahvistamisen osalta (COM(2025) 87 final) (U 13/2025 vp): Ympäristövaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 33/2025 vp — U 13/2025 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- ympäristövaliokunta YmVL 8/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Sami Teräväinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Eeva Alho, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2025 vp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Climate Leadership Coalition ry

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Valtioneuvoston kanta on esitetty eduskunnalle 24.4.2025 toimitetussa kirjelmässä U 13/2025 vp, jota täydennetään ja täsmennetään U-jatkokirjelmällä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää EU-sääntelyn yksinkertaistamista ja hallinnollisen taakan vähentämistä tärkeänä ja näkee kestävyysraportointidirektiivin ja yritys vastuudirektiivin yksinkertaistamisen yhtenä olennaisena välineenä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Valtioneuvosto katsoo, että soveltamisalan rajojen tarkastelu osaltaan edistäisi hallinnollisen taakan vähentämistä ja sääntelyn yksinkertaistamista ja siten voi tukea eurooppalaisten yritysten globaalia kilpailukykyä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä yrityksiä koskevan sääntelyn oikeusvarmuutta ja selkeyttä. Neuvottelutuloksen saavuttaminen Omnibus I -ehdotuksesta on tärkeää, jotta yritykset voivat valmistautua niitä koskeviin velvoitteisiin.

Osana kokonaisratkaisua ja neuvottelutuloksen saavuttamiseksi, valtioneuvosto voi tukea kestävyysraportointidirektiivin ja yritys vastuudirektiivin soveltamisalan rajan korottamista. Valtioneuvosto on myös avoin tarkastelemaan muita mahdollisia määrällisesti vähäisempiä muutoksia hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja sääntelyn yksinkertaistamiseksi.

Suomi tukee neuvoston yleisnäkemyksen mukaista riskiperusteisen lähestymistavan huomioimista sääntelyssä. Valtioneuvosto voi kannattaa muutoksia, jotka edelleen lisäävät sääntelyn riskiperusteisuutta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä kuitenkin välttää muutoksia, jotka johtavat raskeampiin ja monimutkaisempiin sääntöihin sekä hallinnolliseen taakkaan yrityksille erityisesti pk-yrityksille.

Valtioneuvosto kannattaa ensisijaisesti neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti yritysten ilmastomuutoksen torjuntaa koskevan velvoitteen säilyttämistä. Valtioneuvosto voi myös kannattaa sellaisia muutoksia, jotka vähentävät siirtymäsuunnitelmiin liittyvien velvoitteiden hallinnollista taakkaa, ja osana kokonaisratkaisua neuvotteluiden loppuunsaattamiseksi. Valtioneuvosto voi viime kädessä hyväksyä artiklan poistamisen direktiivistä.

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2025 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

U-jatkokirjeellä linjataan Suomen kantoja kestävyysraportointidirektiiviä ja yritys vastuudirektiiviä koskeviin kolmikantaneuvotteluihin siltä osin kuin aiemmin hyväksyttyä kantaa on tarpeen täydentää uusien muutosehdotusten johdosta. Valtioneuvoston kantaan yhtyen valiokunta korostaa sen merkitystä, että neuvottelutulos saavutetaan mahdollisimman nopeasti. Valiokunta nostaa toimialansa kannalta esiin erityisesti seuraavat näkökohdat.

Tavoitteena on keventää hallinnollista taakkaa tinkimättä vastuullisuustavoitteiden toteuttamisesta. Valiokunta pitää sääntelyn yksinkertaistamista perusteltuna ja kannatettavana hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Velvoitteiden harkittu yksinkertaistaminen voi onnistuessaan helpottaa yritysten keskeisten kestävyysvaikutusten tunnistamista ja siten tukea kestävästä liiketoiminnan kehittämistyötä. Valiokunta korostaa myös, että yritysten oma vastuullisuus työ ja omaehtoinen kehittäminen ovat sääntelyn rinnalla merkityksellisiä, eikä niiden merkitystä tule aliarvioida. Sääntelykokonaisuuden tulisi tukea yritysten kestävyystyön jatkamista asettamatta niille kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

Valiokunta kantaa huolta siitä, että jo vastuullisesti toimivien suomalaisten yritysten mahdollisuus saada kilpailuetua saattaa heiketä, kun ne ovat jo linjanneet toimintatapojaan vapaaehtoisen kansainvälisen kehityksen ja voimassa olevan direktiivin mukaiseksi ja ehdotus helpottaa hitaammin toimineiden yritysten asemaa. Yleisemminkin komission Omnibus I-sääntelyehdotus on valmisteltu hyvin nopealla aikataululla ja ilman vaikutusarviointoja, joten yritysten on vaikea ennakoita tulevia vaatimuksia. Jos muutokset nyt kuitenkin toteutetaan nopealla aikataululla, on tärkeää seurata niiden vaikutuksia huolellisesti ja arvioida niiden käytännön toteutettavuutta, tarvetta ohjeistaa ja yhdenmukaistaa tulkintoja ja varmistua siitä, että sääntely tukee osaltaan käytännössä kestävästä kasvun edellytyksiä. Valiokunta korostaa, että yritys vastuusääntelyn harmonisoitu toteutus EU-tasolla on lähtökohtaisesti tärkeää yritysten yhdenmukaisen toimintaympäristön takaamiseksi. Kansalliset poikkeamat johtaisivat yhtenäisen sääntelyn pirstoutumiseen ja siitä seuraavaan hallinnollisen taakan kasvuun. Mahdollisten direktiivin rikkomisesta aiheutuvien seuraamusten määräytymisen tulisi perustua kokonaisarvioon, jossa huomioidaan yrityksen toiminnan laajuus, rikkomuksen vakavuus ja muut olennaiset seikat.

Soveltamisalan rajaukset

Kestävyysraportointi- ja yritys vastuudirektiivien soveltamisalan rajaamisesta suurempiin yrityksiin on esitetty erilaisia ehdotuksia niiden työntekijämäärän ja liikevaihdon suhteen, joten neuvottelukannan tulee olla riittävän joustava soveltuakseen muuttuviin tilanteisiin. Valiokunta katsoo siten valtioneuvoston tavoin, että soveltamisalan rajojen tarkastelu edistää hallinnollisen taakan vähentämistä ja sääntelyn yksinkertaistamista ja siten neuvottelutuloksen saavuttamiseksi myös soveltamisalarajausten korottamista voidaan tukea.

Kestävyysraportointivelvoitteen tarkoituksena on tuottaa harmonisoitua ja kattavaa tietoa yritysten kestävyysvaikutuksista, lisätä läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta sekä edistää kestävästä yritystoimintaa. Raportointivelvollisten yritysten rajaaminen vähentää rahoittajille ja sijoittajille saatavil-

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2025 vp

la olevia tietoja yritysten kestävydestä ja kestävyysseikkoihin liittyvistä taloudellisista riskeistä. Raportointivelvoitteet ohjaavat parhaimmillaan myös toiminnan kehittämistä ja ovat tärkeä elementti vihreän siirtymän edistämiseksi. Valiokunta korostaa, että yritysten rahoittajat ja sijoittajat tulevat soveltamisalarajauksesta riippumatta tarvitsemaan tietoa yrityksen kestävyysvaikutuksista omien raportointivelvoitteidensa täyttämiseksi, asettamiensa rahoitustoiminnan kestävyys-tavoitteiden saavuttamiseksi ja tarjotakseen kestävän rahoituksen tuotteita. Kyky todentaa luotettavasti yrityksen toiminnan ja sen tuotteiden ilmasto- ja luontovaikutukset on siten joka tapauksessa muodostumassa ja jo muodostunut merkittäväksi kilpailutekijäksi. Jatkossa on tarpeen varmistaa, ettei mahdollisista epäyhtenäisistä tietovaateista aiheudu yrityksille kokonaisuutena liiallista hallinnollista taakkaa ja että sääntelyn tavoite toteutuu eli että rahoitusala voi ohjata pääomavirtoja kestävän kehityksen mukaisiin kohteisiin.

Haitallisten vaikutusten tunnistamisvelvollisuuden rajaaminen

Valtioneuvosto tukee neuvoston yleisnäkemyksen mukaista riskiperusteisen lähestymistavan huomioimista ja voi tukea muutoksia sääntelyn riskiperusteisuuden lisäämiseksi. Yleinen selvitystyö rajataan sen mukaan suoriin liikekumppaneihin, mutta perusteellinen arvio on tehtävä koko arvoketjussa, jos objektiivisia ja todennettavissa olevia tietoja haitallisista vaikutuksista on. Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan korostaa riskiperusteisuuden lisäämisen tärkeyttä ja sitä, että huolellisuusvelvoitteen keskittämisen suoriin liikekumppaneihin arvioidaan vähentävän hallinnollista rasitetta ja vaikutuksia liikekumppaneihin, erityisesti pk-yrityksiin ja keskikokoi-siin yrityksiin sekä EU:ssa että sen ulkopuolella. Muutoksen mahdollisia negatiivisia vaikutuksia lieventää se seikka, että yrityksellä tulee jatkossakin olla prosessit vaikutusten arvioimiseksi ja velvollisuus perustelluissa tapauksissa ulottaa tarkastelu laajemmin toimintaketjuunsa.

Ilmastomuutoksen torjunnan siirtymäsuunnitelmat

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että ilmastomuutoksen siirtymäsuunnitelmat ovat tärkeä elementti yritysvastuusääntelyssä ja velvoite on tärkeää säilyttää. Ilmastomuutoksen torjuntaa koskevan suunnitelman muutoksissa komission ehdotus lähtee siitä, että yrityksiltä vaaditaan toimenpiteiden kuvaaminen osana suunnitelmaa ja käytännössä toimet odotetaan toteutettavan, vaikka toimeenpanovelvoite poistettaisiin. Osana kokonaisratkaisua voidaan hyväksyä myös velvoitteiden lieventäminen ja koko artiklan poistaminen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että yritykset jatkavat määrätietoista työtään ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi kehittäen liiketoimintaansa vähäpäästöisemmäksi ja vähemmän luonnonvaroja kuluttavaksi. Siirtymää kestäväan talouteen ilmastotavoitteineen ei saavuteta ilman yritysten toimia. Hallinnollisen taakan harkittu keventäminen ja sääntelyn selkeys helpottavat yritysten kestävyystyön tekemistä käytännössä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2025 vp

Helsingissä 10.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Marko Asell sd
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Tere Sammallahhti kok
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2025 vp Eriävä mielipide

Eriävä mielipide

Perustelut

Valtioneuvosto tarkentaa U-jatkokirjelmässä UJ 33/2025 — U 13/2025 kantojaan Omnibus I -paketin kestävyysraportointiin ja yritysvastuuseen liittyviin muutosehdotuksiin.

U-jatkokirjelmässä todetaan, että neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen 23.6.2025 ja Euroopan parlamentti neuvottelukantansa täysistunnossa 13.11.2025. U-jatkokirjelmä olisi ollut hyvä tuoda eduskuntaan välittömästi Euroopan parlamentin hyväksyttyä neuvottelukantansa, jotta asian käsittelylle eduskunnassa olisi jäänyt riittävästi aikaa.

Tämä eriävä mielipide pohjautuu asiasta aiemmin suuren valiokunnan lausuntoon jätettyyn eriävään mielipiteeseen (SuVL 1/2025 vp — U 13/2025 vp eriävä mielipide 1).

Omnibus I -paketilla muutetaan aiemmin hyväksyttyä lainsäädäntöä liittyen kestävyysraportointiin, yritysvastuuseen ja hiilirajamekanismiin. Perusteluna Omnibus I -paketille on tavoite vähentää yritysten hallinnollista taakkaa. On kuitenkin riskinä, että hallinnollinen taakka lisääntyy niissä yrityksissä, jotka muutenkin tekevät vastuullisuustyötä koko ketjun osalta, sillä tietojen saaminen ja seuranta ja valvonta vaikeutuvat.

Yritysvastuusäätely hyväksyttiin viime parlamenttikauden lopulla ja yritysvastuudirektiivi astui voimaan heinäkuussa 2024. Direktiivi asettaa suurille yrityksille velvollisuuden ottaa ihmisoikeudet ja ympäristö huomioon koko toimitusketjun osalta ja perustuu YK:n ja OECD:n vastuullisuusstandardeihin.

Suomi, toimiessaan vuonna 2019 EU-puheenjohtajamaana, oli aktiivinen yritysvastuun saattamisessa EU-agendalle. Tämä on suomalaisen yrityskentän etu ja suomalaiset yritykset toivoivat Euroopan laajuista sääntelyä, eikä Suomen pidä nyt hyväksyä heikennyksiä yritysvastuusäätelyyn.

Yritysvastuu ja kestävyysraportointi ovat suomalaisten yritysten suhteellinen kilpailuetu, joka nyt menetetään, kun hyvitetään niitä maita ja yrityksiä, jotka eivät toimeenpanneet direktiiviä säädetyssä ajassa.

Lainsäädännön yksinkertaistaminen ja yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen ovat kannatettavia ehdotuksia, mutta ehdotetut muutokset vesittävät lainsäädännön alkuperäistä tavoitetta ihmisoikeus- ja ympäristöriskien tarkastelusta koko toimintaketjun osalta. Hallinnollisen taakan vähentämisen sijaan näin radikaali vesittäminen romuttaa järjestelmän, johon vastuullisimmat yritykset ovat jo valmistautuneet.

Suomen ei pidä hyväksyä kestävyysraportoinnin ja yritysvastuudirektiivin soveltamisalan kaventamista nykyisestä soveltamisrajoja korottamalla. Myös nykylainsäädännön mukainen riskiperustaisuus on säilytettävä eikä huolellisuusvelvoitetta tule rajata pääsääntöisesti vain yritysten omaan ja tytäryhtiöiden toimintaan sekä suoriin liikekumppaneihin (nk. 1 porras). Rajaaminen tarkoittaisi sitä, että huolellisuusvelvoiteraportointi tapahtuisi tasolla, jossa on vähemmän riskejä

Valiokunnan lausunto YmVL 28/2025 vp
Eriävä mielipide

ihmisoikeusloukkauksista ja ympäristövahingoista, koska riskikohteet ovat yleensä toimitusketjujen loppupäässä. Huolellisuusvelvoitteen rajaaminen ei myöskään olisi linjassa kansainvälisten standardien kanssa riskiperusteisuudesta.

Tiedonantovelvoitetta ja yritysten mahdollisuutta pyytää tietoja liikekumppaneilta ei pidä heikentää nykyainsäädännöstä. Lisäksi EU-laajuinen vahingonkorvaussääntely tulee säilyttää. Sen poistaminen voisi johtaa vaihteleviin järjestelmiin EU-maiden välillä vaikuttaen uhrien oikeus-suojaan.

Ilmastosiirtymäsuunnitelmaa ei tule poistaa

Voimassa oleva yritys vastuudirektiivi velvoittaa yrityksiä laatimaan ja toteuttamaan ilmastonmuutoksen hillintää edistävän siirtymäsuunnitelman. Tätä (Artikla 22) ei tule poistaa.

On tärkeää, että velvoite siirtymäsuunnitelman toteuttamisesta säilyy, koska selkeän toteuttamisvelvoitteen puuttuminen heikentäisi EU:n ilmastotavoitteiden toteuttamista. Ilmastotoimien edistäminen EU-tasolla on myös tärkeä unionin kilpailukyvyn kannalta osana vihreää siirtymää maailmanlaajuisesti.

Mikäli osana neuvotteluja luovutaan kokonaan yrityksiä velvoittavista ilmastosiirtymäsuunnitelmista, kasvaa julkisen sektorin vastuu ja kustannukset entisestään.

Lopuksi

Globaalien ihmisoikeus- ja ympäristöongelmien ratkaiseminen vaatii johdonmukaista ja ennakoivaa säätelyä. Se on tärkeää myös yritysten liiketoimintaympäristön vakauden ja investointien näkökulmasta. Jatkoneuvotteluissa tulisi keskittyä löytämään muita ratkaisuja yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja pitää kiinni voimassa olevan yritys vastuusääntelyn tavoitteista ja vaikuttavuudesta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 10.12.2025

Eveliina Heinäluoma sd
Marko Asell sd
Johan Kvarnström sd
Mai Kivelä vas
Jenni Pitko vihr